

POSTANOWIENIE

Dnia 29 czerwca 2006 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Barbara Myszka (przewodniczący)

SSN Jan Górowski (sprawozdawca)

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian

w sprawie z wniosku wierzycieli "A." Spółki z o.o., „T.” C. i Spółka s.j., B. SA
przy uczestnictwie dłużników E.P., K.P., M.T. i S.T.

przy udziale Syndyka masy upadłości "V." Spółki z o.o.

i "F." SA

o egzekucję z nieruchomości,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 29 czerwca 2006 r.,

dwóch skarg kasacyjnych: dłużników E.P. i K.P.

oraz Syndyka masy upadłości "V." Spółki z o.o.

od postanowienia Sądu Okręgowego w O.

z dnia 28 lutego 2005 r., sygn. akt [...],

**uchyla zaskarżone postanowienie i sprawę przekazuje Sądowi
Okręgowemu w O. do ponownego rozpoznania i orzeczenia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Prawomocnym postanowieniem z dnia 11 lutego 2004 r. Sąd Rejonowy w O. udzielił przybicia nieruchomości położonych w O. przy ul. P. 13, składających się z działek szczegółowo opisanych w sentencji, na rzecz wierzyciela „A.” sp. z o.o. W uzasadnieniu wskazał, że w toku bezskutecznej licytacji, która miała miejsce w dniu 3 września 2003 r., wierzyciel ten uiszczył wymaganą rękojmię oraz złożył wniosek o przejęcie nieruchomości i dlatego należało go uwzględnić na podstawie art. 989 k.p.c. w zw. z art. 987 k.p.c.

We wniosku o przysądzenie własności z dnia 6 kwietnia 2004 r. wierzyciel podniósł, że posiada wobec dłużników wierzytelność przekraczającą kwotę 3 000 000 zł stwierdzoną w ponad dwudziestu tytułach wykonawczych i złożył oświadczenie o zaliczeniu na poczet ceny część tej wierzytelności w kwocie 1 202 353,32 zł, która po rozliczeniu rękojmi w kwocie 212 180 zł pokrywała cenę w całości. W piśmie z dnia 7 kwietnia 2004 r. wniosek ten uzupełnił, wskazując, że gdyby wierzytelność wymieniona w oświadczeniu na skutek błędnego naliczenia lub z jakiegokolwiek innego powodu nie pokryła całości ceny nabycia, lub nie mogła być zaliczona, to na poczet ceny zalicza dalszą jej część w kwocie 1 183 200 zł wynikającą z pozostałych tytułów wykonawczych przeciwko dłużnikom.

Postanowieniem z dnia 18 października 2004 r. Sąd Rejonowy w O. uwzględnił wniosek wierzyciela A. spółki z o.o., tj. zaliczył na poczet ceny nabycia zawnioskowane kwoty i przysądził na jego rzecz prawo własności i użytkowania wieczystego przedmiotowych nieruchomości.

W uzasadnieniu wskazał, że po przeanalizowaniu wszystkich postępowań egzekucyjnych przeciwko dłużnikom, toczących się co do wskazanych w postanowieniu o przybiciu nieruchomości, prowadzonych przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w O. uznał, że wniosek A. sp. z o.o. zaliczenie na poczet ceny własnej wierzytelności zasługiwał na uwzględnienie.

Zażalenie dłużników E.P. i K.P. oraz uczestnika syndyka upadłości „V.” spółki z o.o. Sąd Okręgowy w O. oddalił postanowieniem z dnia 28 lutego 2005 r.

Sąd ten ustalił, że zbycie przedmiotowych nieruchomości na rzecz „V.” sp. z o.o. nastąpiło już po wszczęciu postępowania egzekucyjnego. Wpis ostrzeżenia o wszczęciu postępowania egzekucyjnego do księgi wieczystej nastąpił w 2001 r., a wpisanie „V.” sp. z o.o. jako właściciela w ½ części przedmiotowych nieruchomości nastąpiło dopiero w 2002 r.

W konsekwencji uznał, że rozporządzenie to nie miało wpływu na prowadzone już postępowanie egzekucyjne. Wyraził pogląd, że syndyk nie może skutecznie wykonywać uprawnień określonego w art. 118 § 2 prawa upadłościowego z bezpośrednim pokrzywdzeniem wierzyciela, gdyż stoi temu na przeszkodzie unormowanie zawarte w art. 930 § 1 k.p.c. Według jego oceny podstawą zażalenia na przysądzenie własności nie mogą być ewentualne uchybienia popełnione w postępowaniu egzekucyjnym przed przybicciem.

Dłużnicy w skardze kasacyjnej opartej na naruszeniu prawa materialnego tj. art. 55¹ k.c. w zw. z art. 55² k.c. oraz art. 118 § 2 prawa upadłościowego i na naruszeniu przepisów postępowania w zakresie, który miał istotny wpływ na wynik sprawy, a to art. 316 k.p.c., art. 233 k.p.c., art. 930, art. 968 k.p.c. art. 998 k.p.c. i art. 379 pkt. 2 k.p.c., wnieśli o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Z kolei Syndyk masy upadłości „V.” sp. z o.o. w skardze kasacyjnej opartej na podstawie naruszenia prawa procesowego, które miało istotny wpływ na wynik sprawy tj. art. 63 § 1 prawa upadłościowego i art. 118 § 2 prawa upadłościowego w zw. z art. 968 k.p.c. wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 13 § 2 k.p.c. przepisy o procesie – jeżeli przepisy szczególne nie stanowią inaczej - stosuje się odpowiednio także do postępowania egzekucyjnego. Niemniej przepis ten nie został wskazany w skargach kasacyjnych jako naruszony, a ponadto Sądy pierwszej i drugiej instancji w przedmiocie przysądzenia własności orzekały na posiedzeniu niejawnym, gdy tymczasem art. 316 k.p.c. dotyczy rozprawy. Z tego już względu zarzut jego naruszenia nie był trafny.

Poza tym skarżący dłużnicy, wskazując na pominięte w ustaleniach i rozważaniach akty notarialne z dnia 30 listopada 2000 r. i z dnia 29 marca 2001 r., co jest niewątpliwie uchybieniem procesowym, powinni byli wykazać jego wpływ na wynik sprawy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 sierpnia 1997 r., III CKN 171/97, OSNC 1998, nr 2, poz. 24). Tymczasem, skoro wspólnicy małżonkowie M.T. i S.T. wystąpili ze spółki cywilnej „E.” w wyniku zawartej w dniu 30 listopada 2000 r. umowy notarialnej, to od tego wystąpienia do współwłasności łącznej wspólników praw do przedmiotowych nieruchomości miały odpowiednie zastosowanie, na podstawie art. 875 § 1 k.c., przepisy o współwłasności w częściach ułamkowych (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1997 r., III CRN 87/77, OSNCP 1978, nr 7, poz. 115). Nie mogli więc skutecznie dłużnicy E.P. i K.P., bez złożenia oświadczenia woli we właściwej formie byłych wspólników, skutecznie przenieść na rzecz „V.” spółki z o.o. w całości prawa własności i użytkowania wieczystego spornych nieruchomości aktem notarialnym z dnia 29 marca 2001 r. Wydaje się, że w ten sposób jego skuteczność oceniali wtedy skarżący, skoro umową sporządzoną też w formie aktu notarialnego z dnia 12 marca 2002 r. pokryli udziały w spółce z o.o. „V.” tylko przeniesionymi na rzecz tej spółki udziałami w ½ części tych praw, do przedmiotowych nieruchomości.

Z tego względu nie można przyjąć aby dokonane przez Sąd drugiej instancji ustalenie, że zbycie nieruchomości na rzecz uczestnika spółki z o.o. „V.” miało miejsce po wszczęciu postępowania egzekucyjnego, nastąpiło z rażącym naruszeniem zasad swobodnej oceny dowodów. Poza tym *de lege lata* podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów (art. 398³ § 3 k.p.c.). Zarzut zatem obraży art. 233 k.p.c. był chybiony.

Wskazane wyżej ustalenie, którym Sąd Najwyższy był związany (art. 398¹³ § 2 k.p.c.) skutkowało koniecznością rozważenia relacji pomiędzy unormowaniem zawartym w art. 930 k.p.c. a normą art. 63 § 1 i art. 118 § 2 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. - Prawo upadłościowe (tekst jednolity Dz. U. z 1991 r. Nr 118, poz. 512, ze zm.).

Według art. 63 § 1 prawa upadłościowego postępowanie egzekucyjne wszczęte przed ogłoszeniem upadłości przeciwko upadłemu będzie zawieszane

z ogłoszeniem upadłości i zostaje umorzona z mocy samego prawa po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości. W tym wypadku komornik jako organ egzekucyjny nie wydawał postanowienia w przedmiocie umorzenia, gdyż następowało to z mocy prawa (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 31 marca 2000 r., III CKN 872/00 niepublikowany). Z tego unormowania wynika zatem, że po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości nie jest dopuszczalne wszczęcie i prowadzenie egzekucji komorniczej przeciwko syndykowi masy upadłości (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 kwietnia 2004 r., II CK 213/03, niepublikowany). W sprawie jednak postępowanie egzekucyjne nie toczyło się przeciwko spółce z o.o. „V.”, czy też po jej upadłości przeciwko jej syndykowi, lecz przeciwko dłużnikom E.P. i K.P. oraz M.T. i S.T. Spółka z o.o. „V.”, a następnie po ogłoszeniu upadłości jej syndyk, wzięli udział w postępowaniu egzekucyjnym w charakterze uczestnika.

Z tego więc względu przepis art. 63 § 1 prawa upadłościowego nie miał w sprawie zastosowania, podobnie jak art. 118 § 2 prawa upadłościowego. Nabycie zajętych w toku egzekucji praw nie ma wpływu na dalsze postępowanie egzekucyjne, tj. dalsze czynności egzekucyjne są ważne zarówno w stosunku do dłużnika jak i w stosunku do nabywców (por. wyrok Sądu Najwyższego, z dnia 3 lutego 1998 r., I CKN 403/97, OSP 1998, nr 11, poz. 196). W takim wypadku zgodnie z art. 930 § 1 k.p.c., jak trafnie podkreślono w literaturze, choć nabywca uczestniczy w postępowaniu egzekucyjnym formalnie nawet jako dłużnik, w rzeczywistości postępowanie egzekucyjne toczy się przeciwko dotychczasowemu dłużnikowi. Nabywca bowiem nie wstępuje w miejsce zbywcy. Dłużnik nie przestaje być stroną postępowania egzekucyjnego i nie jest zastąpiony przez nabywcę. Motyw legislacyjny tego unormowania jest jasny. Chodzi o to, aby po zajęciu wierzyciel mógł mieć skuteczne prawo do zaspokojenia wierzytelności wobec każdej osoby, która po wszczęciu egzekucji przedmiot nabywa. Kwalifikacja stron właściwego postępowania egzekucyjnego wynika bowiem z tytułu wykonawczego oraz z wniosku o wszczęcie egzekucji.

W omawianym wypadku spółka „V.” nabyła udziały w prawach przedmiotowych nieruchomości jeszcze przed ogłoszeniem jej upadłości, a jak wynika z wiążącego ustalenia, po wszczęciu egzekucji. W tej sytuacji art. 930 § 1

wywołał ten skutek, że czynności dłużnika egzekwowanego zmierzające do uniknięcia egzekucji nie miały wpływu na jego status. W literaturze przyjmuje się, że wynikające z tego przepisu uprawnienie wierzyciela nie jest prawem prywatnym lecz publicznym, trwającym aż do zakończenia egzekucji. W toku egzekucji zatem przeciwko dotychczasowemu dłużnikowi ma ono zastosowanie i wyłącza unormowanie wynikające z art. 118 § 2 prawa upadłościowego. Nietrafny był więc także zarzut obrazy tych przepisów.

Nie można natomiast odeprzeć zarzutu naruszenia art. 968 k.p.c. przez zaliczenie na poczet ceny 100% wierzytelności wierzyciela sp. z o.o. „A.”, pomimo, że w egzekucji biorą udział inni wierzyciele. W tej materii ani sąd pierwszej, ani drugiej instancji nie poczyniły żadnych ustaleń, a porównanie tylko cen z postanowienia o przybiciu i zaliczeń na poczet ceny poszczególnych nieruchomości dokonanych w postanowieniu Sądu Rejonowego z dnia 18 października 2004 r., przy uwzględnieniu rozliczenia rękojmi wskazuje, że zarzut ten był trafny, pomimo odmiennej sugestii zawartej w uzasadnieniu tego orzeczenia.

Tymczasem ocena, czy zaliczona przez wierzyciela na poczet ceny nabycia własna wierzytelność lub jej część znajduje pokrycie w cenie nabycia (art. 968 § 1 k.p.c.) powinna być dokonana ścisłym związku z przepisem art. 1025 k.p.c., jeżeli z sumy uzyskanej z egzekucji z nieruchomości mają być, jak w rozpoznawanej sprawie, zaspokojone należności również innych wierzycieli. Pomimo występowania innych wierzycieli nie przedstawiono żadnych rozliczeń które mogłyby wskazywać na spełnienie tego wymagania. Przez wierzytelność bądź jej część, która znajduje pokrycie w cenie nabycia należy rozumieć tylko taką wierzytelność lub jej część, która by została zaspokojona na podstawie sporządzonego w przyszłości planu podziału sumy uzyskanej z egzekucji nieruchomości (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 lutego 1972 r., III CRN 1567, OSNC 1976, nr 6, poz. 121).

Wykazanie zarzutu procesowego uzasadniającego podstawę naruszenia prawa procesowego zwalnia Sąd Najwyższy od rozważenia zarzutów dotyczących obrazy prawa materialnego. W judykaturze utrwalony jest bowiem pogląd,

że dopiero prawidłowo ustalony stan faktyczny pozwala na ocenę zarzutów dotyczących naruszenia prawa materialnego (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1997, II CKN 18/97, OSNC 1997, nr 8, poz. 128).

Z tych względów orzeczono jak w sentencji (art. 398¹⁵ k.p.c.).